Adatbázisok elmélete 12. előadás

Katona Gyula Y.
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Számítástudományi Tsz.
I. B. 137/b
kiskat@cs.bme.hu
http://www.cs.bme.hu/˜kiskat

2005

Relációs sémák tervezése

Van elméleti alap $\Longrightarrow$ érv a relációs technika mellett

Relációs sémák tervezése

Van elméleti alap $\Longrightarrow$ érv a relációs technika mellett
(Objektumosnak nincs ilyen.)

Relációs sémák tervezése

Van elméleti alap $\Longrightarrow$ érv a relációs technika mellett
(Objektumosnak nincs ilyen.)

Kérdés:

- Mik a jó relációk?

Relációs sémák tervezése

Van elméleti alap $\Longrightarrow$ érv a relációs technika mellett
(Objektumosnak nincs ilyen.)

Kérdés:

- Mik a jó relációk?
- Milyen relációkat érdemes tárolni?

Relációs sémák tervezése

Van elméleti alap $\Longrightarrow$ érv a relációs technika mellett
(Objektumosnak nincs ilyen.)

Kérdés:

- Mik a jó relációk?
- Milyen relációkat érdemes tárolni?
- Hogyan alakíthatunk tetszőleges relációkat jókká?

Relációs sémák tervezése

Van elméleti alap $\Longrightarrow$ érv a relációs technika mellett
(Objektumosnak nincs ilyen.)

Kérdés:

- Mik a jó relációk?
- Milyen relációkat érdemes tárolni?
- Hogyan alakíthatunk tetszőleges relációkat jókká?

Cél: El akarunk kerülni kellemetlen jelenségeket, **anomáliákat:**

Relációs sémák tervezése

Van elméleti alap $\Longrightarrow$ érv a relációs technika mellett
(Objektumosnak nincs ilyen.)

Kérdés:

- Mik a jó relációk?
- Milyen relációkat érdemes tárolni?
- Hogyan alakíthatunk tetszőleges relációkat jókká?

Cél: El akarunk kerülni kellemetlen jelenségeket, **anomáliákat:**

- *Módosítási anomália:* pl. ha a Termék(Termelő, Cím, Terméknév, Ár) reláció esetén egy termelő címe több sorban is előfordul, változáskor mindenhol át kell írni. Hiba esetén inkonzisztencia.

Relációs sémák tervezése

Van elméleti alap $\Longrightarrow$ érv a relációs technika mellett
(Objektumosnak nincs ilyen.)

Kérdés:

- Mik a jó relációk?
- Milyen relációkat érdemes tárolni?
- Hogyan alakíthatunk tetszőleges relációkat jókká?

Cél: El akarunk kerülni kellemetlen jelenségeket, **anomáliákat:**

- *Módosítási anomália:* pl. ha a Termék(Termelő, Cím, Terméknév, Ár) reláció esetén egy termelő címe több sorban is előfordul, változáskor mindenhol át kell írni. Hiba esetén inkonzisztencia.
- *Beszúrási anomália:* Nem tudunk beszúrni adatot, ha az egyik attribútum hiányzik, mert nem ismerjük (és nem lehet NULL).

Relációs sémák tervezése

Van elméleti alap $\Longrightarrow$ érv a relációs technika mellett
(Objektumosnak nincs ilyen.)

Kérdés:

- Mik a jó relációk?
- Milyen relációkat érdemes tárolni?
- Hogyan alakíthatunk tetszőleges relációkat jókká?

Cél: El akarunk kerülni kellemetlen jelenségeket, **anomáliákat:**

- *Módosítási anomália:* pl. ha a Termék(Termelő, Cím, Terméknév, Ár) reláció esetén egy termelő címe több sorban is előfordul, változáskor mindenhol át kell írni. Hiba esetén inkonzisztencia.
- *Beszúrási anomália:* Nem tudunk beszúrni adatot, ha az egyik attribútum hiányzik, mert nem ismerjük (és nem lehet NULL).
- *Törlési anomália:* Csak egész sorok törölhetők, így elveszhetnek hasznos adatok. Pl. ha egy termelő épp nem termel semmit, kitöröljük a címét is.

Relációs sémák tervezése

A relációk, tárolás jósága attól függ, hogy milyen megkötések vannak az adatokon.

Relációs sémák tervezése

A relációk, tárolás jósága attól függ, hogy milyen megkötések vannak az adatokon.

Megszorítások két osztálya:

- *Értékfüggő:* Pl. ÁR$\geq$ $\mathbf{0}$, ÉLETKOR egész $\leq$ $\mathbf{1000}$, NÉV karaktersor, CÍM$\neq$NULL, (típusleírások)

Relációs sémák tervezése

A relációk, tárolás jósága attól függ, hogy milyen megkötések vannak az adatokon.

Megszorítások két osztálya:

- *Értékfüggő:* Pl. ÁR$\geq \mathbf{0}$, ÉLETKOR egész $\leq \mathbf{1000}$, NÉV karaktersor, CÍM$\neq$NULL, (típusleírások)
- *Értékfüggetlen:* TERMÉKNÉV, TERMELŐ kulcs; $\forall$ TERMELŐ-nek egy címe van, egy TERMELŐ azonos nevű termékéből csak egy árú van

Relációs sémák tervezése

A relációk, tárolás jósága attól függ, hogy milyen megkötések vannak az adatokon.

Megszorítások két osztálya:

- *Értékfüggő:* Pl. ÁR≥ 0, ÉLETKOR egész ≤ 1000, NÉV karaktersor, CÍM$\neq$NULL, (típusleírások)
- *Értékfüggetlen:* TERMÉKNÉV, TERMELŐ kulcs; $\forall$ TERMELŐ-nek egy címe van, egy TERMELŐ azonos nevű termékéből csak egy árú van

Utóbbi: az attribútumok mennyire függenek egymástól $\Longrightarrow$ **funkcionális függőség**

Funkcionális függőségek

Jelölés: $R(A_1, \ldots, A_n)$ reláció, X attribútum halmaz $\Longrightarrow X \subseteq R$
$X = \{A_{i_1}, A_{i_2}, \ldots, A_{i_k}\}$ helyett $X = A_{i_1} A_{i_2} \ldots A_{i_k}$

Funkcionális függőségek

Jelölés: $R(A_1, \ldots, A_n)$ reláció, X attribútum halmaz $\Longrightarrow X \subseteq R$
$X = \{A_{i_1}, A_{i_2}, \ldots, A_{i_k}\}$ helyett $X = A_{i_1} A_{i_2} \ldots A_{i_k}$

Definíció. ***$Y \subseteq R$ funkcionálisan függ $X \subseteq R$-től***, (*jelölés:* $X \to Y$), *ha R bármely két sorára igaz, hogy ha ők megegyeznek X-en, akkor Y-on is megegyeznek.*

Funkcionális függőségek

Jelölés: $\boldsymbol{R(A_1, \ldots, A_n)}$ reláció, $\boldsymbol{X}$ attribútum halmaz $\Longrightarrow \boldsymbol{X \subseteq R}$

$\boldsymbol{X = \{A_{i_1}, A_{i_2}, \ldots, A_{i_k}\}}$ helyett $\boldsymbol{X = A_{i_1} A_{i_2} \ldots A_{i_k}}$

Definíció. $\boldsymbol{Y \subseteq R}$ ***funkcionálisan függ*** $\boldsymbol{X \subseteq R}$***-től***, (*jelölés:* $\boldsymbol{X \to Y}$), *ha* $\boldsymbol{R}$ *bármely két sorára igaz, hogy ha ők megegyeznek* $\boldsymbol{X}$*-en, akkor* $\boldsymbol{Y}$*-on is megegyeznek.*

Pl. $\boldsymbol{X}$ =TERMELŐ, TERMÉKNÉV; $\boldsymbol{Y}$=ÁR $\Longrightarrow \boldsymbol{X \to Y}$

Funkcionális függőségek

Jelölés: $\boldsymbol{R(A_1, \ldots, A_n)}$ reláció, $\boldsymbol{X}$ attribútum halmaz $\Longrightarrow \boldsymbol{X \subseteq R}$
$\boldsymbol{X = \{A_{i_1}, A_{i_2}, \ldots, A_{i_k}\}}$ helyett $\boldsymbol{X = A_{i_1} A_{i_2} \ldots A_{i_k}}$
Definíció. ***$Y \subseteq R$ funkcionálisan függ $X \subseteq R$-től***, (*jelölés: $X \rightarrow Y$*), *ha $\boldsymbol{R}$ bármely két sorára igaz, hogy ha ők megegyeznek $\boldsymbol{X}$-en, akkor $\boldsymbol{Y}$-on is megegyeznek.*

Pl. X =TERMELŐ, TERMÉKNÉV; Y=ÁR $\Longrightarrow X \rightarrow Y$

Megjegyzések:

- Azok az érdekes összefüggések, amik minden ilyen attribútumokkal rendelkező táblában fenn kell, hogy álljanak: axiómaszerű feltételek, az adatbázis bármely változása esetén is fennállnak $\Longrightarrow$ *érdemi függés*

Funkcionális függőségek

Jelölés: $R(A_1, \ldots, A_n)$ reláció, X attribútum halmaz $\Longrightarrow X \subseteq R$
$X = \{A_{i_1}, A_{i_2}, \ldots, A_{i_k}\}$ helyett $X = A_{i_1} A_{i_2} \ldots A_{i_k}$
Definíció. *$Y \subseteq R$ **funkcionálisan függ** $X \subseteq R$-**től**, (jelölés: $X \to Y$), ha R bármely két sorára igaz, hogy ha ők megegyeznek X-en, akkor Y-on is megegyeznek.*

Pl. X =TERMELŐ, TERMÉKNÉV; Y=ÁR $\Longrightarrow X \to Y$

Megjegyzések:

- Azok az érdekes összefüggések, amik minden ilyen attribútumokkal rendelkező táblában fenn kell, hogy álljanak: axiómaszerű feltételek, az adatbázis bármely változása esetén is fennállnak $\Longrightarrow$ *érdemi függés*
  Azok, amik csak véletlenül, csak egy pillanatban állnak fenn $\Longrightarrow$ *eseti függés*
  (ezek nem érdekelnek, például lehetséges hogy egy adott pillanatban minden ár csak egyszer szerepel és ekkor úgy tűnik, mintha Ár$\to$ Termék érvényes függés lenne)

Funkcionális függőségek

Jelölés: $R(A_1, \ldots, A_n)$ reláció, X attribútum halmaz $\Longrightarrow X \subseteq R$
$X = \{A_{i_1}, A_{i_2}, \ldots, A_{i_k}\}$ helyett $X = A_{i_1} A_{i_2} \ldots A_{i_k}$
Definíció. ***$Y \subseteq R$ funkcionálisan függ $X \subseteq R$-től***, (*jelölés:* $X \to Y$), *ha R bármely két sorára igaz, hogy ha ők megegyeznek X-en, akkor Y-on is megegyeznek.*

Pl. X =TERMELŐ, TERMÉKNÉV; Y=ÁR $\Longrightarrow X \to Y$

Megjegyzések:

- Azok az érdekes összefüggések, amik minden ilyen attribútumokkal rendelkező táblában fenn kell, hogy álljanak: axiómaszerű feltételek, az adatbázis bármely változása esetén is fennállnak $\Longrightarrow$ *érdemi függés*
  Azok, amik csak véletlenül, csak egy pillanatban állnak fenn $\Longrightarrow$ *eseti függés*
  (ezek nem érdekelnek, például lehetséges hogy egy adott pillanatban minden ár csak egyszer szerepel és ekkor úgy tűnik, mintha Ár$\to$ Termék érvényes függés lenne)
- Tehát az érdemi függések megadása modellezési kérdés: a séma megadásakor döntjük el, hogy milyen függéseket akarunk fenntartani mindenáron.

Funkcionális függőségek

Jelölés: $R(A_1, \ldots, A_n)$ reláció, X attribútum halmaz $\Longrightarrow X \subseteq R$
$X = \{A_{i_1}, A_{i_2}, \ldots, A_{i_k}\}$ helyett $X = A_{i_1} A_{i_2} \ldots A_{i_k}$
Definíció. ***$Y \subseteq R$ funkcionálisan függ $X \subseteq R$-től***, (*jelölés:* $X \to Y$), *ha R bármely két sorára igaz, hogy ha ők megegyeznek X-en, akkor Y-on is megegyeznek.*

Pl. X =TERMELŐ, TERMÉKNÉV; Y=ÁR $\Longrightarrow X \to Y$

Megjegyzések:

- Azok az érdekes összefüggések, amik minden ilyen attribútumokkal rendelkező táblában fenn kell, hogy álljanak: axiómaszerű feltételek, az adatbázis bármely változása esetén is fennállnak $\Longrightarrow$ *érdemi függés*
  Azok, amik csak véletlenül, csak egy pillanatban állnak fenn $\Longrightarrow$ *eseti függés*
  (ezek nem érdekelnek, például lehetséges hogy egy adott pillanatban minden ár csak egyszer szerepel és ekkor úgy tűnik, mintha Ár$\to$ Termék érvényes függés lenne)
- Tehát az érdemi függések megadása modellezési kérdés: a séma megadásakor döntjük el, hogy milyen függéseket akarunk fenntartani mindenáron.
  Ezentúl a relációs sémának része lesz a függőségek halmaza F is $\Longrightarrow (R, F)$
  Vagyis megadjuk, hogy mik a séma attribútumai és mik az érdemi függései.

Funkcionális függőségek

R(TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM)

TERMELŐ, TERMÉKNÉV → TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM
TERMELŐ → CÍM

Funkcionális függőségek

R(TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM)

TERMELŐ, TERMÉKNÉV → TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM
TERMELŐ → CÍM

S(NÉV, CÍM, VÁROS, IRÁNYÍTÓSZ, TELEFON)

CÍM, VÁROS → IRÁNYÍTÓSZ
IRÁNYÍTÓSZ → VÁROS
NÉV, CÍM, VÁROS → TELEFON

Funkcionális függőségek

R(TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM)

TERMELŐ, TERMÉKNÉV → TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM
TERMELŐ → CÍM

S(NÉV, CÍM, VÁROS, IRÁNYÍTÓSZ, TELEFON)

CÍM, VÁROS → IRÁNYÍTÓSZ
IRÁNYÍTÓSZ → VÁROS
NÉV, CÍM, VÁROS → TELEFON

- Egy adott reláció adott állapotából nem következik semmilyen érdemi függés.

Funkcionális függőségek

R(TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM)

TERMELŐ, TERMÉKNÉV → TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM
TERMELŐ → CÍM

S(NÉV, CÍM, VÁROS, IRÁNYÍTÓSZ, TELEFON)

CÍM, VÁROS → IRÁNYÍTÓSZ
IRÁNYÍTÓSZ → VÁROS
NÉV, CÍM, VÁROS → TELEFON

- Egy adott reláció adott állapotából nem következik semmilyen érdemi függés. Viszont látszódhat olyan, hogy mi nem függhet mitől.

Funkcionális függőségek

R(TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM)

TERMELŐ, TERMÉKNÉV → TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM
TERMELŐ → CÍM

S(NÉV, CÍM, VÁROS, IRÁNYÍTÓSZ, TELEFON)

CÍM, VÁROS → IRÁNYÍTÓSZ
IRÁNYÍTÓSZ → VÁROS
NÉV, CÍM, VÁROS → TELEFON

- Egy adott reláció adott állapotából nem következik semmilyen érdemi függés. Viszont látszódhat olyan, hogy mi nem függhet mitől.
- $X \to Y$ teljesülhet úgy is, hogy az adott relációban nincs is két olyan sor, amik X-en megegyeznek.

Funkcionális függőségek

R(TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM)

TERMELŐ, TERMÉKNÉV → TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM
TERMELŐ → CÍM

S(NÉV, CÍM, VÁROS, IRÁNYÍTÓSZ, TELEFON)

CÍM, VÁROS → IRÁNYÍTÓSZ
IRÁNYÍTÓSZ → VÁROS
NÉV, CÍM, VÁROS → TELEFON

- Egy adott reláció adott állapotából nem következik semmilyen érdemi függés. Viszont látszódhat olyan, hogy mi nem függhet mitől.
- $X \to Y$ teljesülhet úgy is, hogy az adott relációban nincs is két olyan sor, amik X-en megegyeznek.
- X-nek és Y-nak nem kell diszjunktaknak lenniük

Funkcionális függőségek

R(TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM)

TERMELŐ, TERMÉKNÉV → TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM
TERMELŐ → CÍM

S(NÉV, CÍM, VÁROS, IRÁNYÍTÓSZ, TELEFON)

CÍM, VÁROS → IRÁNYÍTÓSZ
IRÁNYÍTÓSZ → VÁROS
NÉV, CÍM, VÁROS → TELEFON

- Egy adott reláció adott állapotából nem következik semmilyen érdemi függés. Viszont látszódhat olyan, hogy mi nem függhet mitől.
- $X \to Y$ teljesülhet úgy is, hogy az adott relációban nincs is két olyan sor, amik X-en megegyeznek.
- X-nek és Y-nak nem kell diszjunktaknak lenniük

A séma megadása csak a keretet jelenti, beleértve a függeseket is, ha ezt feltöltjük adatokkal, akkor kapunk egy a sémára illeszkedő relációt.

Funkcionális függőségek

R(TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM)

TERMELŐ, TERMÉKNÉV → TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM
TERMELŐ → CÍM

S(NÉV, CÍM, VÁROS, IRÁNYÍTÓSZ, TELEFON)

CÍM, VÁROS → IRÁNYÍTÓSZ
IRÁNYÍTÓSZ → VÁROS
NÉV, CÍM, VÁROS → TELEFON

- Egy adott reláció adott állapotából nem következik semmilyen érdemi függés. Viszont látszódhat olyan, hogy mi nem függhet mitől.
- $X \to Y$ teljesülhet úgy is, hogy az adott relációban nincs is két olyan sor, amik X-en megegyeznek.
- X-nek és Y-nak nem kell diszjunktaknak lenniük

A séma megadása csak a keretet jelenti, beleértve a függeseket is, ha ezt feltöltjük adatokkal, akkor kapunk egy a sémára illeszkedő relációt. A r reláció akkor illeszkedik az (R, F) sémára ha az attribútumai az R-ben adottak és teljesülnek benne az F függések.

Logikai következmény

Kérdés: ha adott egy F függéshalmaz és egy reláció, amiben F függései igazak, akkor milyen további függések lesznek még biztosan igazak?

Logikai következmény

Kérdés: ha adott egy F függéshalmaz és egy reláció, amiben F függései igazak, akkor milyen további függések lesznek még biztosan igazak?

Például: ha HALLGATÓ, TÁRGY → GYAKORLAT és GYAKORLAT → GYAKVEZ, akkor HALLGATÓ, TÁRGY → GYAKVEZ.

Logikai következmény

Kérdés: ha adott egy F függéshalmaz és egy reláció, amiben F függései igazak, akkor milyen további függések lesznek még biztosan igazak?

Például: ha HALLGATÓ, TÁRGY → GYAKORLAT és GYAKORLAT → GYAKVEZ, akkor HALLGATÓ, TÁRGY → GYAKVEZ.

Azaz általánosabban: ha $XY \rightarrow Z$ és $Z \rightarrow W$, akkor attól függetlenül, hogy mi a reláció és X, Y, Z, W, igaz lesz, hogy $XY \rightarrow W$.

Logikai következmény

Kérdés: ha adott egy F függéshalmaz és egy reláció, amiben F függései igazak, akkor milyen további függések lesznek még biztosan igazak?

Például: ha HALLGATÓ, TÁRGY $\to$ GYAKORLAT és GYAKORLAT $\to$ GYAKVEZ, akkor HALLGATÓ, TÁRGY $\to$ GYAKVEZ.

Azaz általánosabban: ha $XY \to Z$ és $Z \to W$, akkor attól függetlenül, hogy mi a reláció és X, Y, Z, W, igaz lesz, hogy $XY \to W$.
Definíció. *Adott (R, F). Az $X \to Y$ függés* ***logikai következménye*** *(szemantikai következménye) F-nek, ha az $X \to Y$ minden olyan r relációban teljesül, ahol F függései mind teljesülnek.*
Jelölése: $F \models X \to Y$

Logikai következmény

Kérdés: ha adott egy F függéshalmaz és egy reláció, amiben F függései igazak, akkor milyen további függések lesznek még biztosan igazak?

Például: ha HALLGATÓ, TÁRGY → GYAKORLAT és GYAKORLAT → GYAKVEZ, akkor HALLGATÓ, TÁRGY → GYAKVEZ.

Azaz általánosabban: ha $XY \to Z$ és $Z \to W$, akkor attól függetlenül, hogy mi a reláció és X, Y, Z, W, igaz lesz, hogy $XY \to W$.

Definíció. *Adott (R, F). Az $X \to Y$ függés* ***logikai következménye*** *(szemantikai következménye) F-nek, ha az $X \to Y$ minden olyan r relációban teljesül, ahol F függései mind teljesülnek.*

Jelölése: $F \models X \to Y$

Azaz ez a fogalom azt adja meg, hogy mely függéseknek kell szükségszerűen teljesülniük minden olyan sémában/relációban, ahol F függései fennállnak.

Logikai következmény

Kérdés: ha adott egy F függéshalmaz és egy reláció, amiben F függései igazak, akkor milyen további függések lesznek még biztosan igazak?

Például: ha HALLGATÓ, TÁRGY → GYAKORLAT és GYAKORLAT → GYAKVEZ, akkor HALLGATÓ, TÁRGY → GYAKVEZ.

Azaz általánosabban: ha $XY \rightarrow Z$ és $Z \rightarrow W$, akkor attól függetlenül, hogy mi a reláció és X, Y, Z, W, igaz lesz, hogy $XY \rightarrow W$.

Definíció. *Adott (R, F). Az $X \rightarrow Y$ függés* ***logikai következménye*** *(szemantikai következménye) F-nek, ha az $X \rightarrow Y$ minden olyan r relációban teljesül, ahol F függései mind teljesülnek.*

Jelölése: $F \models X \rightarrow Y$

Azaz ez a fogalom azt adja meg, hogy mely függéseknek kell szükségszerűen teljesülniük minden olyan sémában/relációban, ahol F függései fennállnak.

Hogyan lehetne ezeket meghatározni, illetve eldönteni, hogy egy függés ilyen-e?

Logikai következmény

Felveszünk axiómákat, és azok segítségével próbáljuk levezetni. Persze ehhez az kell, hogy pontosan azokat lehessen levezetni F-ből, amik logikai következményei neki.

Logikai következmény

Felveszünk axiómákat, és azok segítségével próbáljuk levezetni. Persze ehhez az kell, hogy pontosan azokat lehessen levezetni F-ből, amik logikai következményei neki.

Levezethetőség jele: $F \vdash X \to Y$

Logikai következmény

Felveszünk axiómákat, és azok segítségével próbáljuk levezetni. Persze ehhez az kell, hogy pontosan azokat lehessen levezetni F-ből, amik logikai következményei neki.
Levezethetőség jele: $F \vdash X \to Y$

Tehát bevezetünk axiómákat, levezethetőséget és belátjuk, hogy $\models \iff \vdash$.

Logikai következmény

Felveszünk axiómákat, és azok segítségével próbáljuk levezetni. Persze ehhez az kell, hogy pontosan azokat lehessen levezetni F-ből, amik logikai következményei neki.
Levezethetőség jele: $F \vdash X \to Y$

Tehát bevezetünk axiómákat, levezethetőséget és belátjuk, hogy $\models \iff \vdash$.
(Pl. logikában így van.)

Logikai következmény

Felveszünk axiómákat, és azok segítségével próbáljuk levezetni. Persze ehhez az kell, hogy pontosan azokat lehessen levezetni F-ből, amik logikai következményei neki.
Levezethetőség jele: $F \vdash X \to Y$

Tehát bevezetünk axiómákat, levezethetőséget és belátjuk, hogy $\models \iff \vdash$.
(Pl. logikában így van.)

$\models \Rightarrow \vdash$: *Teljességi tétel*, ami igaz az levezethető.

Logikai következmény

Felveszünk axiómákat, és azok segítségével próbáljuk levezetni. Persze ehhez az kell, hogy pontosan azokat lehessen levezetni F-ből, amik logikai következményei neki.

Levezethetőség jele: $F \vdash X \to Y$

Tehát bevezetünk axiómákat, levezethetőséget és belátjuk, hogy $\models \iff \vdash$.

(Pl. logikában így van.)

$\models \Rightarrow \vdash$: *Teljességi tétel*, ami igaz az levezethető.

$\vdash \Rightarrow \models$: *Igazság tétel*, csak igaz dolgok vezethetők le.

Logikai következmény

Felveszünk axiómákat, és azok segítségével próbáljuk levezetni. Persze ehhez az kell, hogy pontosan azokat lehessen levezetni F-ből, amik logikai következményei neki.
Levezethetőség jele: $F \vdash X \to Y$

Tehát bevezetünk axiómákat, levezethetőséget és belátjuk, hogy $\models \iff \vdash$.
(Pl. logikában így van.)

$\models \Rightarrow \vdash$: *Teljességi tétel*, ami igaz az levezethető.
$\vdash \Rightarrow \models$: *Igazság tétel*, csak igaz dolgok vezethetők le.

Definíció. *Egy $X \to Y$ függőség akkor vezethető le egy adott F függőséghalmazból, ha az axiómák ismételt alkalmazásával F-ből megkapjuk $X \to Y$-t. Jele: $F \vdash X \to Y$.*

Logikai következmény

Felveszünk axiómákat, és azok segítségével próbáljuk levezetni. Persze ehhez az kell, hogy pontosan azokat lehessen levezetni F-ből, amik logikai következményei neki.
Levezethetőség jele: $F \vdash X \to Y$

Tehát bevezetünk axiómákat, levezethetőséget és belátjuk, hogy $\models \iff \vdash$.
(Pl. logikában így van.)

$\models \Rightarrow \vdash$: *Teljességi tétel*, ami igaz az levezethető.
$\vdash \Rightarrow \models$: *Igazság tétel*, csak igaz dolgok vezethetők le.

Definíció. *Egy $X \to Y$ függőség akkor vezethető le egy adott F függőséghalmazból, ha az axiómák ismételt alkalmazásával F-ből megkapjuk $X \to Y$-t. Jele: $F \vdash X \to Y$.*

Armstrong-axiómák

1. Reflexivitás: Ha $X, Y \subseteq R$ és $Y \subseteq X$, akkor $X \to Y$.

Logikai következmény

Felveszünk axiómákat, és azok segítségével próbáljuk levezetni. Persze ehhez az kell, hogy pontosan azokat lehessen levezetni F-ből, amik logikai következményei neki.

Levezethetőség jele: $F \vdash X \to Y$

Tehát bevezetünk axiómákat, levezethetőséget és belátjuk, hogy $\models \iff \vdash$.
(Pl. logikában így van.)

$\models \Rightarrow \vdash$: *Teljességi tétel*, ami igaz az levezethető.
$\vdash \Rightarrow \models$: *Igazság tétel*, csak igaz dolgok vezethetők le.

Definíció. *Egy $X \to Y$ függőség akkor vezethető le egy adott F függőséghalmazból, ha az axiómák ismételt alkalmazásával F-ből megkapjuk $X \to Y$-t. Jele: $F \vdash X \to Y$.*

Armstrong-axiómák

1. Reflexivitás: Ha $X, Y \subseteq R$ és $Y \subseteq X$, akkor $X \to Y$.
2. Kiegészítési tulajdonság: Ha $X, Y \subseteq R$ és $X \to Y$, akkor $XW \to YW$ igaz tetszőleges $W \subseteq R$-re.

Logikai következmény

Felveszünk axiómákat, és azok segítségével próbáljuk levezetni. Persze ehhez az kell, hogy pontosan azokat lehessen levezetni F-ből, amik logikai következményei neki.
Levezethetőség jele: $F \vdash X \to Y$

Tehát bevezetünk axiómákat, levezethetőséget és belátjuk, hogy $\models \iff \vdash$.
(Pl. logikában így van.)

$\models \Rightarrow \vdash$: *Teljességi tétel*, ami igaz az levezethető.
$\vdash \Rightarrow \models$: *Igazság tétel*, csak igaz dolgok vezethetők le.

Definíció. *Egy $X \to Y$ függőség akkor vezethető le egy adott F függőséghalmazból, ha az axiómák ismételt alkalmazásával F-ből megkapjuk $X \to Y$-t. Jele: $F \vdash X \to Y$.*

Armstrong-axiómák

1. Reflexivitás: Ha $X, Y \subseteq R$ és $Y \subseteq X$, akkor $X \to Y$.
2. Kiegészítési tulajdonság: Ha $X, Y \subseteq R$ és $X \to Y$, akkor $XW \to YW$ igaz tetszőleges $W \subseteq R$-re.
3. Tranzitivitás: Ha $X, Y, Z \subseteq R$, $X \to Y$ és $Y \to Z$, akkor $X \to Z$.

Igazságtétel bizonyítása

Bizonyítás: **(Igazság tétel)**

Azt kell belátni, hogy ha egy függés (esetleg több lépésben) levezethető F-ből a három axióma segítségével, akkor ez a függés logikai következménye is F-nek,

Igazságtétel bizonyítása

Bizonyítás: **(Igazság tétel)**
Azt kell belátni, hogy ha egy függés (esetleg több lépésben) levezethető F-ből a három axióma segítségével, akkor ez a függés logikai következménye is F-nek, azaz minden olyan relációban, ahol F minden függése teljesül, ott teljesül a levezetett függés is.

Igazságtétel bizonyítása

Bizonyítás: **(Igazság tétel)**

Azt kell belátni, hogy ha egy függés (esetleg több lépésben) levezethető F-ből a három axióma segítségével, akkor ez a függés logikai következménye is F-nek, azaz minden olyan relációban, ahol F minden függése teljesül, ott teljesül a levezetett függés is. Ehhez elég azt belátni, hogy külön-külön, az egyes axiómák egyszeri használata ilyen függést ad.

Igazságtétel bizonyítása

Bizonyítás: **(Igazság tétel)**
Azt kell belátni, hogy ha egy függés (esetleg több lépésben) levezethető F-ből a három axióma segítségével, akkor ez a függés logikai következménye is F-nek, azaz minden olyan relációban, ahol F minden függése teljesül, ott teljesül a levezetett függés is. Ehhez elég azt belátni, hogy külön-külön, az egyes axiómák egyszeri használata ilyen függést ad.

1. Reflexivitás: Azt kell belátni, hogy minden r relációban, minden $Y \subseteq X \subseteq R$ attribútumhalmaz esetén $X \rightarrow Y$ igaz, azaz ha r bármely két adott sora megegyezik X-en, akkor megegyeznek Y-on is. De mivel $Y \subseteq X$, ezért nyilván megegyeznek Y-on, ha X-en megegyeztek. √

Igazságtétel bizonyítása

Bizonyítás: **(Igazság tétel)**
Azt kell belátni, hogy ha egy függés (esetleg több lépésben) levezethető F-ből a három axióma segítségével, akkor ez a függés logikai következménye is F-nek, azaz minden olyan relációban, ahol F minden függése teljesül, ott teljesül a levezetett függés is. Ehhez elég azt belátni, hogy külön-külön, az egyes axiómák egyszeri használata ilyen függést ad.

1. Reflexivitás: Azt kell belátni, hogy minden r relációban, minden $Y \subseteq X \subseteq R$ attribútumhalmaz esetén $X \rightarrow Y$ igaz, azaz ha r bármely két adott sora megegyezik X-en, akkor megegyeznek Y-on is. De mivel $Y \subseteq X$, ezért nyilván megegyeznek Y-on, ha X-en megegyeztek. √
2. Kiegészítési tulajdonság: Az kell, hogy ha egy R-re illeszkedő r relációban $X \rightarrow Y$ igaz, akkor $XW \rightarrow YW$ is igaz lesz. Vegyünk két sort r-ben, ami megegyezik XW-n. Ekkor ezek megegyeznek X-en és W-n is, külön-külön. Mivel $X \rightarrow Y$, így megegyeznek Y-n is, tehát YW-n is. √

Igazságtétel bizonyítása

Bizonyítás: **(Igazság tétel)**
Azt kell belátni, hogy ha egy függés (esetleg több lépésben) levezethető F-ből a három axióma segítségével, akkor ez a függés logikai következménye is F-nek, azaz minden olyan relációban, ahol F minden függése teljesül, ott teljesül a levezetett függés is. Ehhez elég azt belátni, hogy külön-külön, az egyes axiómák egyszeri használata ilyen függést ad.

1. Reflexivitás: Azt kell belátni, hogy minden r relációban, minden $Y \subseteq X \subseteq R$ attribútumhalmaz esetén $X \to Y$ igaz, azaz ha r bármely két adott sora megegyezik X-en, akkor megegyeznek Y-on is. De mivel $Y \subseteq X$, ezért nyilván megegyeznek Y-on, ha X-en megegyeztek. √
2. Kiegészítési tulajdonság: Az kell, hogy ha egy R-re illeszkedő r relációban $X \to Y$ igaz, akkor $XW \to YW$ is igaz lesz. Vegyünk két sort r-ben, ami megegyezik XW-n. Ekkor ezek megegyeznek X-en és W-n is, külön-külön. Mivel $X \to Y$, így megegyeznek Y-n is, tehát YW-n is. √
3. Tranzitivitás: Az kell, hogy ha egy R-re illeszkedő r relációban $X \to Y$ és $Y \to Z$ igaz, akkor $X \to Z$ is igaz lesz. Vegyünk két sort, ami megegyezik X-en. Mivel $X \to Y$, megegyeznek Y-n is. De mivel $Y \to Z$, megegyeznek Z-n is. √

Példa

Állítás. *Ha* $R(\text{Város}, \text{Utca}, \text{Irányítószám})$ *és* $F = \{VU \to I, I \to V\}$, *akkor* $F \vdash IU \to VIU$ *(és mivel* $\vdash \Rightarrow \models$*-t már láttuk, ezért* $F \models IU \to VIU$*).*

$\surd$

Példa

Állítás. *Ha $\boldsymbol{R}($Város$,$ Utca$,$ Irányítószám$)$ és $\boldsymbol{F} = \{\boldsymbol{VU} \to \boldsymbol{I}, \boldsymbol{I} \to \boldsymbol{V}\}$, akkor $\boldsymbol{F} \vdash \boldsymbol{IU} \to \boldsymbol{VIU}$*
(és mivel $\vdash \Rightarrow \models$-t már láttuk, ezért $\boldsymbol{F} \models \boldsymbol{IU} \to \boldsymbol{VIU}$).

$\surd$

Bizonyítás:

i) $\boldsymbol{I} \to \boldsymbol{V}$: ez $\boldsymbol{F}$-beli

ii) $\boldsymbol{IU} \to \boldsymbol{VU}$: kiegészítve $\boldsymbol{U}$-val

iii) $\boldsymbol{IU} \to \boldsymbol{IVU}$: kiegészítve $\boldsymbol{I}$-vel

Levezethető szabályok

Néhány további szabály, ami levezethető az axiómákból (és az igazságtétel miatt igazak is).

Levezethető szabályok

Néhány további szabály, ami levezethető az axiómákból (és az igazságtétel miatt igazak is).

Állítás (Unió szabály). $\{X \to Y,\ X \to Z\} \vdash X \to YZ$

Levezethető szabályok

Néhány további szabály, ami levezethető az axiómákból (és az igazságtétel miatt igazak is).

Állítás (Unió szabály). $\{X \to Y,\ X \to Z\} \vdash X \to YZ$

Bizonyítás:

i) $X \to Y$: ez F-beli

ii) $XZ \to YZ$: kiegészítve Z-val

iii) $X \to Z$: ez F-beli

iv) $X \to XZ$: kiegészítve X-vel

v) $X \to YZ$: iv) és ii) + tranzitivitás

Levezethető szabályok

Állítás (**Áltranzitiv szabály**). $\{X \to Y,\ YW \to Z\} \vdash XW \to Z$

Levezethető szabályok

Állítás (Áltranzitiv szabály). $\{X \rightarrow Y,\ YW \rightarrow Z\} \vdash XW \rightarrow Z$

Bizonyítás:

i) $X \rightarrow Y$: ez F-beli

ii) $XW \rightarrow YW$: kiegészítve W-val

iii) $YW \rightarrow Z$: ez F-beli

iv) $XW \rightarrow Z$: ii) és iii) + tranzitivitás

Levezethető szabályok

Állítás (**Áltranzitiv szabály**). $\{X \to Y,\ YW \to Z\} \vdash XW \to Z$

Bizonyítás:

i) $X \to Y$: ez F-beli

ii) $XW \to YW$: kiegészítve W-val

iii) $YW \to Z$: ez F-beli

iv) $XW \to Z$: ii) és iii) + tranzitivitás

Állítás (**Felbontási szabály**). *Tegyük fel, hogy* $Z \subseteq Y$*, ekkor* $\{X \to Y\} \vdash X \to Z$

Levezethető szabályok

Állítás (Áltranzitiv szabály). $\{X \to Y,\ YW \to Z\} \vdash XW \to Z$

Bizonyítás:

i) $X \to Y$: ez F-beli

ii) $XW \to YW$: kiegészítve W-val

iii) $YW \to Z$: ez F-beli

iv) $XW \to Z$: ii) és iii) + tranzitivitás

Állítás (Felbontási szabály). *Tegyük fel, hogy* $Z \subseteq Y$*, ekkor* $\{X \to Y\} \vdash X \to Z$

Bizonyítás:

i) $X \to Y$: ez F-beli

ii) $Y \to Z$: reflexivitás

iii) $X \to Z$: i) és ii) + tranzitivitás

Lezárás

Definíció. *Ha F egy függéshalamaz, akkor a* ***lezártja*** F^+ *az F-ből levezethető összes függés:*

$$F^+ = \{X \to Y \mid F \vdash X \to Y\}$$

Lezárás

Definíció. *Ha F egy függéshalamaz, akkor a* ***lezártja*** F^+ *az F-ből levezethető összes függés:*

$$F^+ = \{X \to Y \mid F \vdash X \to Y\}$$

Jó: mert ha majd belátjuk $\models \iff \vdash$-t, akkor kiderül, hogy ez éppen az F-ből szükségszerűen következő összes függést adja meg.

Lezárás

Definíció. *Ha F egy függéshalamaz, akkor a* ***lezártja*** F^+ *az F-ből levezethető összes függés:*

$$F^+ = \{X \to Y \mid F \vdash X \to Y\}$$

Jó: mert ha majd belátjuk $\models \iff \vdash$-t, akkor kiderül, hogy ez éppen az F-ből szükségszerűen következő összes függést adja meg.

Gond: nagyon nagy lehet
Pl. $R(A_1, \ldots, A_n, B_1, \ldots B_n)$ és $F = \{A_i \to B_j \mid 1 \leq i, j \leq n\}$, akkor ez n^2 db függés

Lezárás

Definíció. *Ha F egy függéshalamaz, akkor a* ***lezártja*** F^+ *az F-ből levezethető összes függés:*

$$F^+ = \{X \to Y \mid F \vdash X \to Y\}$$

Jó: mert ha majd belátjuk $\models \iff \vdash$-t, akkor kiderül, hogy ez éppen az F-ből szükségszerűen következő összes függést adja meg.

Gond: nagyon nagy lehet
Pl. $R(A_1, \ldots, A_n, B_1, \ldots B_n)$ és $F = \{A_i \to B_j \mid 1 \leq i, j \leq n\}$, akkor ez n^2 db függés
F^+-ban benne van minden $A_{i_1} \ldots A_{i_k} \to B_{j_1} \ldots B_{j_l}$, azaz $(2^n - 1)(2^n - 1) \approx 2^{2n}$ eleme van.

Lezárás

Definíció. *Ha F egy függéshalamaz, akkor a* ***lezártja*** F^+ *az F-ből levezethető összes függés:*

$$F^+ = \{X \to Y \mid F \vdash X \to Y\}$$

Jó: mert ha majd belátjuk $\models \iff \vdash$-t, akkor kiderül, hogy ez éppen az F-ből szükségszerűen következő összes függést adja meg.

Gond: nagyon nagy lehet
Pl. $R(A_1, \ldots, A_n, B_1, \ldots B_n)$ és $F = \{A_i \to B_j \mid 1 \leq i, j \leq n\}$, akkor ez n^2 db függés
F^+-ban benne van minden $A_{i_1} \ldots A_{i_k} \to B_{j_1} \ldots B_{j_l}$, azaz $(2^n - 1)(2^n - 1) \approx 2^{2n}$ eleme van.

Ezért ehelyett valami mást nézünk, amit könnyebb lesz meghatározni és jól közelíti F^+-t:

Lezárás

Definíció. *Ha F egy függéshalamaz, akkor a* ***lezártja*** F^+ *az F-ből levezethető összes függés:*

$$F^+ = \{X \to Y \mid F \vdash X \to Y\}$$

Jó: mert ha majd belátjuk $\models \iff \vdash$-t, akkor kiderül, hogy ez éppen az F-ből szükségszerűen következő összes függést adja meg.

Gond: nagyon nagy lehet
Pl. $R(A_1, \ldots, A_n, B_1, \ldots B_n)$ és $F = \{A_i \to B_j \mid 1 \leq i, j \leq n\}$, akkor ez n^2 db függés
F^+-ban benne van minden $A_{i_1} \ldots A_{i_k} \to B_{j_1} \ldots B_{j_l}$, azaz $(2^n - 1)(2^n - 1) \approx 2^{2n}$ eleme van.

Ezért ehelyett valami mást nézünk, amit könnyebb lesz meghatározni és jól közelíti F^+-t:

Definíció. *Ha X egy attribútum halmaz (R, F)-ben, akkor* ***lezártja***

$$X^+(F) = \{A \in R \mid F \vdash X \to A\},$$

azaz azon attribútumok, amik függnek X-től.

Attribútumhalmaz lezárása

Állítás. $X \subseteq X^+(F) \subseteq R$

Attribútumhalmaz lezárása

Állítás. $X \subseteq X^+(F) \subseteq R$

Lemma. *(Fontos!!!)* $F \vdash X \to Y \iff Y \subseteq X^+(F)$

Attribútumhalmaz lezárása

Állítás. $X \subseteq X^{+}(F) \subseteq R$

Lemma. *(Fontos!!!)* $F \vdash X \rightarrow Y \iff Y \subseteq X^{+}(F)$

Bizonyítás: $\boxed{\Longrightarrow:}$ Tegyük fel, hogy $F \vdash X \rightarrow Y$ és legyen $A \in Y$.
$F \vdash X \rightarrow A$, hiszen vegyük $X \rightarrow Y$ levezetését és alkalmazzuk a felbontási szabályt a végén.
Definíció szerint ekkor $A \in X^{+}(F)$. Ez minden $A \in Y$-ra igaz. $\surd$

Attribútumhalmaz lezárása

Állítás. $X \subseteq X^+(F) \subseteq R$

Lemma. *(Fontos!!!)* $F \vdash X \to Y \iff Y \subseteq X^+(F)$

Bizonyítás: $\boxed{\Longrightarrow:}$ Tegyük fel, hogy $F \vdash X \to Y$ és legyen $A \in Y$.
$F \vdash X \to A$, hiszen vegyük $X \to Y$ levezetését és alkalmazzuk a felbontási szabályt a végén.
Definíció szerint ekkor $A \in X^+(F)$. Ez minden $A \in Y$-ra igaz. √

$\boxed{\Longleftarrow:}$ Legyen $Y = A_1 \dots A_k \subseteq X^+(F)$.
Így definíció szerint $\forall A_i \in Y$-ra $F \vdash X \to A_i$.
Ekkor $X \to Y$ levezetése: vesszük az A_i-k levezetését és a végén alkalmazzuk az uniós szabályt $k - 1$-szer. √

Attribútumhalmaz lezárása

Állítás. $X \subseteq X^+(F) \subseteq R$
Lemma. *(Fontos!!!)* $F \vdash X \rightarrow Y \iff Y \subseteq X^+(F)$

Bizonyítás: $\boxed{\Longrightarrow:}$ Tegyük fel, hogy $F \vdash X \rightarrow Y$ és legyen $A \in Y$.
$F \vdash X \rightarrow A$, hiszen vegyük $X \rightarrow Y$ levezetését és alkalmazzuk a felbontási szabályt a végén.
Definíció szerint ekkor $A \in X^+(F)$. Ez minden $A \in Y$-ra igaz. √

$\boxed{\Longleftarrow:}$ Legyen $Y = A_1 \dots A_k \subseteq X^+(F)$.
Így definíció szerint $\forall A_i \in Y$-ra $F \vdash X \rightarrow A_i$.
Ekkor $X \rightarrow Y$ levezetése: vesszük az A_i-k levezetését és a végén alkalmazzuk az uniós szabályt $k-1$-szer. √

Következménye: Ha minden X-re ismerjük/ki tudjuk számítani $X^+(F)$-et, akkor tetszőleges $X \rightarrow Y$ függésről eldönthető, hogy F^+-beli-e vagy sem,

Attribútumhalmaz lezárása

Állítás. $X \subseteq X^+(F) \subseteq R$

Lemma. *(Fontos!!!)* $F \vdash X \rightarrow Y \iff Y \subseteq X^+(F)$

Bizonyítás: $\boxed{\Longrightarrow:}$ Tegyük fel, hogy $F \vdash X \rightarrow Y$ és legyen $A \in Y$.
$F \vdash X \rightarrow A$, hiszen vegyük $X \rightarrow Y$ levezetését és alkalmazzuk a felbontási szabályt a végén.
Definíció szerint ekkor $A \in X^+(F)$. Ez minden $A \in Y$-ra igaz. √

$\boxed{\Longleftarrow:}$ Legyen $Y = A_1 \ldots A_k \subseteq X^+(F)$.
Így definíció szerint $\forall A_i \in Y$-ra $F \vdash X \rightarrow A_i$.
Ekkor $X \rightarrow Y$ levezetése: vesszük az A_i-k levezetését és a végén alkalmazzuk az uniós szabályt $k - 1$-szer. √

Következménye: Ha minden X-re ismerjük/ki tudjuk számítani $X^+(F)$-et, akkor tetszőleges $X \rightarrow Y$ függésről eldönthető, hogy F^+-beli-e vagy sem, mert $X \rightarrow Y \in F^+$ pontosan akkor teljesül (definíció szerint), ha $F \vdash X \rightarrow Y$, de ez meg az előbbi lemma szerint pontosan akkor van, ha $Y \subseteq X^+(F)$

Attribútumhalmaz lezárása

Állítás. $X \subseteq X^+(F) \subseteq R$

Lemma. *(Fontos!!!)* $F \vdash X \to Y \iff Y \subseteq X^+(F)$

Bizonyítás: $\boxed{\Longrightarrow:}$ Tegyük fel, hogy $F \vdash X \to Y$ és legyen $A \in Y$.
$F \vdash X \to A$, hiszen vegyük $X \to Y$ levezetését és alkalmazzuk a felbontási szabályt a végén.
Definíció szerint ekkor $A \in X^+(F)$. Ez minden $A \in Y$-ra igaz. √

$\boxed{\Longleftarrow:}$ Legyen $Y = A_1 \ldots A_k \subseteq X^+(F)$.
Így definíció szerint $\forall A_i \in Y$-ra $F \vdash X \to A_i$.
Ekkor $X \to Y$ levezetése: vesszük az A_i-k levezetését és a végén alkalmazzuk az uniós szabályt $k-1$-szer. √

Következménye: Ha minden X-re ismerjük/ki tudjuk számítani $X^+(F)$-et, akkor tetszőleges $X \to Y$ függésről eldönthető, hogy F^+-beli-e vagy sem, mert $X \to Y \in F^+$ pontosan akkor teljesül (definíció szerint), ha $F \vdash X \to Y$, de ez meg az előbbi lemma szerint pontosan akkor van, ha $Y \subseteq X^+(F)$

Megjegyzés: Majd látjuk, hogy $X^+(F)$ kiszámolására lesz gyors algoritmus.

Teljességi tétel

Tétel (**Teljességi tétel**). *Ha* $F \models X \to Y$, *akkor* $F \vdash X \to Y$.

Teljességi tétel

Tétel (**Teljességi tétel**). *Ha* $F \models X \to Y$, *akkor* $F \vdash X \to Y$.

Bizonyítás: Tegyük fel indirekt, hogy van olyan $X \to Y$ függés és F függéshalmaz, hogy $X \to Y$ nem vezethető le F-ből ($F \nvdash X \to Y$), noha logikai következménye neki ($F \models X \to Y$).

Teljességi tétel

Tétel (Teljességi tétel). *Ha $F \models X \rightarrow Y$, akkor $F \vdash X \rightarrow Y$.*

Bizonyítás: Tegyük fel indirekt, hogy van olyan $X \rightarrow Y$ függés és F függéshalmaz, hogy $X \rightarrow Y$ nem vezethető le F-ből ($F \nvdash X \rightarrow Y$), noha logikai következménye neki ($F \models X \rightarrow Y$).

Ez utóbbi azt jelenti, hogy minden olyan relációban, amiben F függőségei teljesülnek, ha X-en megegyezik két sor, akkor azok megegyeznek Y-on is.

Teljességi tétel

Tétel (**Teljességi tétel**). *Ha* $F \models X \to Y$, *akkor* $F \vdash X \to Y$.

Bizonyítás: Tegyük fel indirekt, hogy van olyan $X \to Y$ függés és F függéshalmaz, hogy $X \to Y$ nem vezethető le F-ből ($F \nvdash X \to Y$), noha logikai következménye neki ($F \models X \to Y$).

Ez utóbbi azt jelenti, hogy minden olyan relációban, amiben F függőségei teljesülnek, ha X-en megegyezik két sor, akkor azok megegyeznek Y-on is.

Úgy jutunk ellentmondásra, hogy konstruálunk egy olyan r relációt, ahol F függőségei teljesülnek, de $X \not\to Y$, ami ellentmond $F \models X \to Y$-nak.

Bizonyítás (folyt.)

r							$X^+(F)$						
							X						
	A_1	...	...				....				...	...	A_n
t_1	1	1	1	1	1	1	1 1	1	1	1	1	1	1
t_2	0	0	0	1	1	1	1 1	1	1	1	0	0	0

Bizonyítás (folyt.)

$X^+(F)$

X

r	A_1	...	...				....				...	...	A_n
t_1	1	1	1	1	1	1	1 1	1	1	1	1	1	1
t_2	0	0	0	1	1	1	1 1	1	1	1	0	0	0

Tehát r két soros reláció, $X^+(F)$-en megegyezik a két sor, a többin különbözik.

Bizonyítás (folyt.)

r							$X^+(F)$						
							X						
	A_1	…	…				....				…	…	A_n
t_1	1	1	1	1	1	1	1 1	1	1	1	1	1	1
t_2	0	0	0	1	1	1	1 1	1	1	1	0	0	0

Tehát r két soros reláció, $X^+(F)$-en megegyezik a két sor, a többin különbözik.

Állítás. *r-ben teljesülnek F függései.*

Bizonyítás (folyt.)

r							$X^+(F)$						
							X						
	A_1	…	…				…………………				…	…	A_n
t_1	1	1	1	1	1	1	1 ………………… 1	1	1	1	1	1	1
t_2	0	0	0	1	1	1	1 ………………… 1	1	1	1	0	0	0

Tehát r két soros reláció, $X^+(F)$-en megegyezik a két sor, a többin különbözik.

Állítás. *r-ben teljesülnek F függései.*

Bizonyítás: Legyen $U \to V \in F$.

Ha $U \nsubseteq X^+(F) \implies U \to V$ igaz, hiszen nincs olyan két sor, ami U-n megegyezik.

Bizonyítás (folyt.)

r							$X^+(F)$						
							X						
	A_1	…	…				....				…	…	A_n
t_1	1	1	1	1	1	1	1 1	1	1	1	1	1	1
t_2	0	0	0	1	1	1	1 1	1	1	1	0	0	0

Tehát r két soros reláció, $X^+(F)$-en megegyezik a két sor, a többin különbözik.

Állítás. *r-ben teljesülnek F függései.*

Bizonyítás: Legyen $U \to V \in F$.

Ha $U \not\subseteq X^+(F) \implies U \to V$ igaz, hiszen nincs olyan két sor, ami U-n megegyezik.

Ha $U \subseteq X^+(F)$, akkor lemma miatt $F \vdash X \to U$.

Tranzitivitás miatt $F \vdash X \to V$. Lemma $\implies V \subseteq X^+(F)$, V-n megegyezik a két sor. $\surd$

Bizonyítás (folyt.)

<table>
<tr><td>r</td><td></td><td></td><td></td><td colspan="7">$X^+(F)$</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>X</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>A_1</td><td>...</td><td>...</td><td></td><td></td><td></td><td>...................</td><td></td><td></td><td></td><td>...</td><td>...</td><td>A_n</td></tr>
<tr><td>t_1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1 .... 1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr>
<tr><td>t_2</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1 .... 1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
</table>

Tehát r két soros reláció, $X^+(F)$-en megegyezik a két sor, a többin különbözik.

Állítás. *r-ben teljesülnek F függései.*

Bizonyítás: Legyen $U \to V \in F$.

Ha $U \not\subseteq X^+(F) \implies U \to V$ igaz, hiszen nincs olyan két sor, ami U-n megegyezik.

Ha $U \subseteq X^+(F)$, akkor lemma miatt $F \vdash X \to U$.

Tranzitivitás miatt $F \vdash X \to V$. Lemma $\implies V \subseteq X^+(F)$, V-n megegyezik a két sor. $\surd$

Állítás. *r-ben nem igaz $X \to Y$.*

Bizonyítás (folyt.)

r							$X^+(F)$						
							X						
	A_1	$\dots$	$\dots$				$\dots\dots\dots\dots\dots\dots$				$\dots$	$\dots$	A_n
t_1	1	1	1	1	1	1	1 1	1	1	1	1	1	1
t_2	0	0	0	1	1	1	1 1	1	1	1	0	0	0

Tehát r két soros reláció, $X^+(F)$-en megegyezik a két sor, a többin különbözik.

Állítás. *r-ben teljesülnek F függései.*

Bizonyítás: Legyen $U \to V \in F$.

Ha $U \not\subseteq X^+(F) \implies U \to V$ igaz, hiszen nincs olyan két sor, ami U-n megegyezik.

Ha $U \subseteq X^+(F)$, akkor lemma miatt $F \vdash X \to U$.

Tranzitivitás miatt $F \vdash X \to V$. Lemma $\implies V \subseteq X^+(F)$, V-n megegyezik a két sor. $\surd$

Állítás. *r-ben nem igaz $X \to Y$.*

Bizonyítás: Mivel $F \nvdash X \to Y$, ezért a fontos lemma miatt $Y \not\subseteq X^+(F)$, azaz Y kilóg $X^+(F)$-ből, abból a részből, ahol a két sor egyenlő.

Bizonyítás (folyt.)

$X^+(F)$

X

r	A_1	$\dots$	$\dots$				$\dots\dots\dots\dots\dots$				$\dots$	$\dots$	A_n
t_1	1	1	1	1	1	1	1 1	1	1	1	1	1	1
t_2	0	0	0	1	1	1	1 1	1	1	1	0	0	0

Tehát r két soros reláció, $X^+(F)$-en megegyezik a két sor, a többin különbözik.

Állítás. *r-ben teljesülnek F függései.*

Bizonyítás: Legyen $U \to V \in F$.

Ha $U \not\subseteq X^+(F) \implies U \to V$ igaz, hiszen nincs olyan két sor, ami U-n megegyezik.

Ha $U \subseteq X^+(F)$, akkor lemma miatt $F \vdash X \to U$.

Tranzitivitás miatt $F \vdash X \to V$. Lemma $\implies V \subseteq X^+(F)$, V-n megegyezik a két sor. $\surd$

Állítás. *r-ben nem igaz $X \to Y$.*

Bizonyítás: Mivel $F \nvdash X \to Y$, ezért a fontos lemma miatt $Y \not\subseteq X^+(F)$, azaz Y kilóg $X^+(F)$-ből, abból a részből, ahol a két sor egyenlő.

Vagyis a két sor egyenlő X-en, de nem egyenlő Y-on, így $X \to Y$ nem igaz r-ben.

Bizonyítás (folyt.)

r							$X^+(F)$						
							X						
	A_1	…	…				…………………				…	…	A_n
t_1	1	1	1	1	1	1	1 ………………… 1	1	1	1	1	1	1
t_2	0	0	0	1	1	1	1 ………………… 1	1	1	1	0	0	0

Tehát r két soros reláció, $X^+(F)$-en megegyezik a két sor, a többin különbözik.

Állítás. *r-ben teljesülnek F függései.*

Bizonyítás: Legyen $U \to V \in F$.
Ha $U \not\subseteq X^+(F) \implies U \to V$ igaz, hiszen nincs olyan két sor, ami U-n megegyezik.

Ha $U \subseteq X^+(F)$, akkor lemma miatt $F \vdash X \to U$.
Tranzitivitás miatt $F \vdash X \to V$. Lemma $\implies V \subseteq X^+(F)$, V-n megegyezik a két sor. $\checkmark$

Állítás. *r-ben nem igaz $X \to Y$.*

Bizonyítás: Mivel $F \nvdash X \to Y$, ezért a fontos lemma miatt $Y \not\subseteq X^+(F)$, azaz Y kilóg $X^+(F)$-ből, abból a részből, ahol a két sor egyenlő.
Vagyis a két sor egyenlő X-en, de nem egyenlő Y-on, így $X \to Y$ nem igaz r-ben.

Tehát r tényleg olyan, hogy benne F minden függése fennáll, de $X \to Y$ nem, ami bizonyítja, hogy $F \not\models X \to Y$.

Bizonyítás (folyt.)

r						$\overbrace{\quad\quad\quad X^+(F) \quad\quad\quad}$						
							X							
	A_1	…	…				…………………				…	…	A_n
t_1	1	1	1	1	1	1	1 ………………… 1	1	1	1	1	1	1
t_2	0	0	0	1	1	1	1 ………………… 1	1	1	1	0	0	0

Tehát r két soros reláció, $X^+(F)$-en megegyezik a két sor, a többin különbözik.

Állítás. *r-ben teljesülnek F függései.*

Bizonyítás: Legyen $U \to V \in F$.

Ha $U \not\subseteq X^+(F) \implies U \to V$ igaz, hiszen nincs olyan két sor, ami U-n megegyezik.

Ha $U \subseteq X^+(F)$, akkor lemma miatt $F \vdash X \to U$.
Tranzitivitás miatt $F \vdash X \to V$. Lemma $\implies V \subseteq X^+(F)$, V-n megegyezik a két sor. √

Állítás. *r-ben nem igaz $X \to Y$.*

Bizonyítás: Mivel $F \nvdash X \to Y$, ezért a fontos lemma miatt $Y \not\subseteq X^+(F)$, azaz Y kilóg $X^+(F)$-ből, abból a részből, ahol a két sor egyenlő.
Vagyis a két sor egyenlő X-en, de nem egyenlő Y-on, így $X \to Y$ nem igaz r-ben.

Tehát r tényleg olyan, hogy benne F minden függése fennáll, de $X \to Y$ nem, ami bizonyítja, hogy $F \not\models X \to Y$.

Következmény. *$\vdash$ és $\models$ felcserélhető.*

Kulcs

Definíció. $X \subseteq R$ ***szuperkulcsa*** *az* (R, F) *sémának, ha* $F \vdash X \to R$. *Másképpen, ha* $R = X^+(F)$.

Kulcs

Definíció. $X \subseteq R$ ***szuperkulcsa*** *az* (R, F) *sémának, ha* $F \vdash X \to R$. *Másképpen, ha* $R = X^+(F)$.
$X \subseteq R$ ***kulcsa*** *az* (R, F) *sémának, ha szuperkulcs és nincs olyan valódi részhalmaza, ami szuperkulcs.*

Kulcs

Definíció. $X \subseteq R$ ***szuperkulcsa*** *az* (R, F) *sémának, ha* $F \vdash X \to R$*. Másképpen, ha* $R = X^+(F)$.
$X \subseteq R$ ***kulcsa*** *az* (R, F) *sémának, ha szuperkulcs és nincs olyan valódi részhalmaza, ami szuperkulcs.*

Példa:
$F = \{$TERMELŐ, TERMÉKNÉV $\to$ ÁR; TERMELŐ $\to$ CÍM$\}$
$X =$ TERMELŐ, TERMÉKNÉV

Kulcs

Definíció. $X \subseteq R$ ***szuperkulcsa*** *az* (R, F) *sémának, ha* $F \vdash X \to R$. *Másképpen, ha* $R = X^+(F)$.

$X \subseteq R$ ***kulcsa*** *az* (R, F) *sémának, ha szuperkulcs és nincs olyan valódi részhalmaza, ami szuperkulcs.*

Példa:

$F = \{$TERMELŐ, TERMÉKNÉV $\to$ ÁR; TERMELŐ $\to$ CÍM$\}$

$X =$ TERMELŐ, TERMÉKNÉV

$\Longrightarrow$ $X^+(F) =$ TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM

Kulcs

Definíció. $X \subseteq R$ ***szuperkulcsa*** *az* (R, F) *sémának, ha* $F \vdash X \to R$. *Másképpen, ha* $R = X^+(F)$.
$X \subseteq R$ ***kulcsa*** *az* (R, F) *sémának, ha szuperkulcs és nincs olyan valódi részhalmaza, ami szuperkulcs.*

Példa:
$F = \{$TERMELŐ, TERMÉKNÉV $\to$ ÁR; TERMELŐ $\to$ CÍM$\}$
$X =$ TERMELŐ, TERMÉKNÉV
$\Longrightarrow$ $X^+(F) =$ TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM
TERMELŐ$^+(F) =$ TERMELŐ, CÍM
TERMÉKNÉV$^+(F) =$ TERMÉKNÉV

Kulcs

Definíció. $X \subseteq R$ ***szuperkulcsa*** *az* (R, F) *sémának, ha* $F \vdash X \to R$. *Másképpen, ha* $R = X^+(F)$.
$X \subseteq R$ ***kulcsa*** *az* (R, F) *sémának, ha szuperkulcs és nincs olyan valódi részhalmaza, ami szuperkulcs.*

Példa:
$F = \{$TERMELŐ, TERMÉKNÉV $\to$ ÁR$;$ TERMELŐ $\to$ CÍM$\}$
$X =$ TERMELŐ, TERMÉKNÉV
$\Longrightarrow$ $X^+(F) =$ TERMELŐ, TERMÉKNÉV, ÁR, CÍM
TERMELŐ$^+(F) =$ TERMELŐ, CÍM
TERMÉKNÉV$^+(F) =$ TERMÉKNÉV
$\Longrightarrow$ X kulcs

$X^+(F)$ kiszámítása

Algoritmus:

$X_0 = X$,

$\vdots$

$X_i = \ldots$,

$X^+(F)$ kiszámítása

Algoritmus:

$X_0 = X$,

$\vdots$

$X_i = \ldots,$

$X_{i+1} = X_i \cup \{A \in R \mid$ van olyan $U \rightarrow V \in F$, hogy $U \subseteq X_i$ és $A \in V\}$

$X^+(F)$ kiszámítása

Algoritmus:

$X_0 = X$,

$\vdots$

$X_i = \ldots,$

$X_{i+1} = X_i \cup \{A \in R \mid$ van olyan $U \to V \in F$, hogy $U \subseteq X_i$ és $A \in V\}$,

$\vdots$

$X^+(F) = X_{\text{utolsó}}$, (amikor már nem nő)

$X^+(F)$ kiszámítása

Algoritmus:

$X_0 = X$,

$\vdots$

$X_i = \ldots,$

$X_{i+1} = X_i \cup \{A \in R \mid$ van olyan $U \to V \in F$, hogy $U \subseteq X_i$ és $A \in V\}$,

$\vdots$

$X^+(F) = X_{\text{utolsó}}$, (amikor már nem nő)